

**สถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ
ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช**
**Situation of Somchiwita management of Ban Bang Lieb Curry Group
Chian Yai District Chian Yai District Nakhon Sri Thammarat**

ธรรมสรณ์ บรรจงเกลี้ยง¹
จิตติมา ดำรงวัฒนะ เตโช แชน้ำแก้ว อุดมศักดิ์ เตโชชัย²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ซึ่งเป็นประเด็นข้อค้นพบจากการลงพื้นที่ภาคสนามในการศึกษารายงานสารนิพนธ์ในระดับปริญญาตรี เรื่อง สมชีวิตา : แนวทางการบริหารจัดการสัมมาชีพชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านบางเลียบบที่เกิดการตื่นตัวขึ้นเนื่องจากผลผลิตหลักภายในชุมชน คือ ข้าวเปลือกราคาตกต่ำ เพื่อหาหนทางในการอยู่รอดทางด้านเศรษฐกิจในครัวเรือน สมาชิกภายในชุมชนจึงเริ่มค้นหาทางออก ด้วยการแสวงหาอาชีพเสริม จนกระทั่งค้นพบการแปรรูปของผลิตในแปลงเกษตรที่มีปลูกเองและมีอยู่ในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการแปรรูปจนเกิดเป็นอาชีพเสริม เพิ่มรายได้แก่ตนเอง และภายในชุมชน

การรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตรงตามเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตด้วยการผลิตเครื่องแกงคู่ขนานกับการทำนาปลูกข้าวรวมกลุ่มกันเรียนรู้ศึกษาเรียนรู้แบบตามอัธยาศัย เพื่อหาทางออกจากทุกข์ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนอาชีพ ด้วยวิธีการเพิ่มรายได้ในครอบครัวและวิธีการจัดการกลุ่มอาชีพจำนวน 5 ด้านดังต่อไปนี้ (1) ด้านวิธีการบริหารจัดการคน พบว่า การใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจําชุมชนร่วมกัน (2) ด้านวิธีการบริหารจัดการเงิน พบว่า มีการจัดบันทึกรายการจ่ายในสมุดบัญชีกลุ่มอาชีพ (3) ด้านวิธีการบริหารจัดการวัตถุดิบ พบว่า สมาชิกมีการคำนึงถึงวัตถุดิบที่มีอยู่ในบ้านเรือนตนเองก่อนที่จะพึ่งพิงตลาด (4) ด้านวิธีการบริหารจัดการผลผลิต พบว่า สมาชิกมีวางแผนการทำงาน และข้อตกลงภายในกลุ่มด้วยการลงประชามติตามหลักประชาธิปไตย (5) ด้านวิธีการบริหารจัดการเครื่องจักร พบว่า สมาชิกมีการบำรุงรักษาเครื่องจักรด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบด้วยเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติจริง ที่เริ่มต้นจากสังคมนาครอบครัว และชุมชนตามบริบทที่แตกต่างกันออกไป สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปนั้นควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสูตร และเคล็ดลับการเลือกวัตถุดิบ รวมทั้งกระบวนการผลิตเครื่องแกงในชุมชนบ้านบางเลียบบสู่รุ่นลูกหลานเยาวชนให้สามารถต่อยอดองค์ความรู้ได้ต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการกลุ่มอาชีพ สมชีวิตา กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ

¹ นักศึกษาศาสาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

หลักการเหตุผล

การดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ประชาชนชุมชน ด้านอาชีพจากนั้นประชาชนชุมชนกลับไปประกอบอาชีพที่ตนเอง “สัมมาชีพชุมชน” โดยกำหนดแผนการสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยุคใหม่ก้าวทันโลกจากสร้างรายได้ ด้วยทักษะอาชีพที่แตกต่างกันไปให้กับประชาชนสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และสนับสนุนทำให้เกิดอาชีพของหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ เป็นรายได้เสริมที่ได้จากการพัฒนาทักษะและนำกลับไปใช้กับครัวเรือนเป้าหมายเป็น แหล่งเรียนรู้ ต่อยอดสู่การรวมกลุ่ม “ประชาชนชาวบ้าน” ของ “ชาวบ้าน” (ประเวศ วะสี, 2530)

สัมมาชีพชุมชนเป็นการสร้างรายได้ และทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ คือ ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้ (1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ประกอบอาชีพอันสุจริตด้วยอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี (2) อารักขสัมปทา การถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักเพียรพยายาม ปกป้องคุ้มครองรักษาทรัพย์สินที่หามาได้ มีความมุมานะ จัดการทรัพย์สินได้ด้วยตนเอง (3) กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย เลือกลงนามกับผู้ทรงคุณมีศรัทธา ศิล จาคะ ปัญญา และ (4) สมชีวิตา มีความเป็นอยู่เหมาะสม คือ รู้จักกำหนดรายได้ และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี มีรายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้เป็นต้น (พระธรรมปิฎก, 2547) ได้กล่าวไว้

สืบเนื่องจากภายในชุมชนบ้านบางเลียบบมีสมาชิกกลุ่มแม่บ้านได้รวมตัวกันค้นหาอาชีพเสริมนอกฤดูการผลิตทางการเกษตรในแปลงนาข้าว เพื่อสร้างรายได้หนุนเสริมอาชีพการทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลัก จึงได้ยื่นขอเสนอการสร้างอาชีพเสริมด้วยการผลิตเครื่องแกงประเภทต่างๆ เพราะเป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากการเรียนรู้ตามอัยาศัยภายในครอบครัว และในชุมชน จนเกิดเป็นสูตรอาหารประจำท้องถิ่นในชุมชนบ้านบางเลียบบ เช่น เครื่องแกงเผ็ด เครื่องแกงเหลือง (แกงส้ม) เครื่องแกงไตปลา เครื่องแกงมัสมั่น จากโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้นแบบในประยุกต์ใช้แห่งการจัดการตนเอง และกลุ่มอาชีพซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัย คำนึงการรวมกลุ่มกันทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการกลุ่มอาชีพด้วยการผลิต บริโภค แปรรูป จำหน่าย และส่งออก การจัดการประกอบด้วยวางแผน และความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงเป็นมูลเหตุจูงใจในการค้นหาคำตอบจากสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านบางเลียบบ และเพื่อนำองค์ความรู้ที่ค้นพบในครั้งนี้ได้ขยายผลสู่ชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตา : ของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย

วิธีการศึกษาวิจัยแบบปฏิบัติการวิจัยในกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเลือกขอบเขตการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขอบเขต ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

การจัดการสมชีวิตาของสมาชิกชุมชนของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังต่อไปนี้ (1) ประเด็นด้านการนำหลักธรรมสมชีวิตามาใช้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัวของสมาชิกกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ (2) ประเด็นด้านการจัดการกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ และ (3) ประเด็นด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแบบปฏิบัติในชุมชนบ้านบางเลียบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่เป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มคณะกรรมการ และสมาชิก คือ กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวน 7 คน ได้แก่ นางจินดา สิทธิ (ประธานกลุ่ม) นางบังอร แก้วประดิษฐ์ (รองประธานกลุ่ม) นางผาสุข บรรจงเกื้อ (เหรัญญิก) นางเพียว ฉายสุวรรณ (เลขานุการกลุ่ม) นางปรีดา ทิวคง (กรรมการกลุ่ม) นางชูศรี เหมทานนท์ (กรรมการกลุ่ม) และนางจิราพร รักบุญ (กรรมการกลุ่ม)

2. กลุ่มผู้สนับสนุน คือ ผู้สนับสนุน และส่งเสริมกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน ได้แก่ นายสรวิชัย นาคแป้น (หัวหน้าสำนักงานปลัด) นางมาลิน รักประทุม (เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ชำนาญการ) นางอุไร ประจง (นักโภชนาการ) นายเอกวิทย์ สิทธิ (ผู้ใหญ่บ้าน) และนางจินตนา คงทอง (ผู้บริหาร)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลในการศึกษา วิเคราะห์เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา กลไกการพัฒนาท้องถิ่นของศูนย์การเรียนรู้ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ประกอบด้วยประเด็นตามกรอบเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) ประกอบด้วยประเด็นตามที่มีเนื้อหาคล้ายกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แต่ไม่ได้ยึดรูปแบบที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมโดยมีประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วยประเด็นกรอบเนื้อหาและเรื่องที่เกี่ยวข้อง ๆ ให้สามารถสนทนาร่วมกันได้ ผนวกกับผลสรุปจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากพื้นที่เพื่อสะท้อนความคิดเห็นทัศนคติ เพื่อตรวจสอบข้อมูลสภาพและระบบคุณค่าของบุคคล กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง การประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อถอดบทเรียน สะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ การใช้กรณีศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมสมอง โดยเลือกใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การถอดบทเรียน การวิเคราะห์คำบอกเล่า การวิเคราะห์เนื้อหา การใช้แผนที่ความคิด ปฏิทินเวลา ผังประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์สถานการณ์ การใช้ตารางตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงซ้อนโดยให้ความสำคัญต่อมุมมองของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งถือเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลจำนวนหนึ่ง มักไม่ใช่สถิติช่วยในการวิเคราะห์ หรือถ้าใช้สถิติก็ไม่ได้ใช้เป็นวิธีวิเคราะห์หลัก แต่ใช้เป็นข้อมูลเสริมดังนั้นผู้วิเคราะห์ข้อมูลจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย ผู้วิเคราะห์ข้อมูลควรมีความรู้ในเรื่องแนวคิดทฤษฎี มีความรู้จริงด้วยตัวเอง สามารถสร้างข้อสรุปผลเป็นกรอบแนวคิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึก ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นข้อความบรรยายเหมือนกัน แต่เป็นการกระทำกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร จะกระทำโดยการพยายามทำให้ข้อมูลนั้นเป็นจำนวนที่นับได้ มักใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารในการวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตา : ของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ รวมกลุ่มกันเพื่อหาทางออกจากทุกข์ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนอาชีพ หาวิธีการเพิ่มรายได้ในครอบครัว ด้วยวิธีการจัดการกลุ่มอาชีพจำนวน 5 ด้านดังต่อไปนี้

ด้านวิธีการบริหารด้านการจัดการคน พบว่า สัมมาชีพชุมชนต้องเตรียมความพร้อมในตัวเองสม่ำเสมอ ตรวจสอบของทุกครั้งที่จะต้องมาจัดจำหน่ายในตลาดว่ามีความสดสะอาดมากน้อยเพียงใด ทั้งสิ้นรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ และสินค้าทุกอย่างต้องผ่านการตรวจสอบ และปฏิบัติตามกฎของกลุ่มเพื่อได้ผลผลิตสินค้าที่เป็นมาตรฐานชุมชน

จากการศึกษาด้านวิธีการบริหารจัดการเงินทุนที่ใช้ในการค้าขาย พบว่า กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบมีการจัดสัดส่วนเงินทุนแยกไว้ต่างหากไม่นำมารวมกับเงินที่เป็นกำไรและมีการจัดทำรายรับรายจ่าย ประจำวันในการใช้เงินทุนในแต่ละวัน ว่าในแต่ละวัน ท่านใช้เงินทุนในการลงทุน รายได้-รายจ่าย มากน้อยเพียงใดจากนั้นก็สรุปยอดในแต่ละวัน

จากการศึกษาด้านวิธีการบริหารจัดการวัตถุดิบทางการเกษตรเพื่อนำมาจำหน่าย พบว่า กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบมีการบริหารจัดการในด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภคอย่างมากโดยการคัดสรรเลือกแต่ของดี ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคได้ทานพืชผัก วัตถุดิบมาใช้ เครื่องเทศปลอดภัยสารพิษ

จากการศึกษาด้านวิธีการบริหารจัดการการผลิต พบว่า ด้านการจัดการการผลิต วิธีการทำ และ ขั้นตอนการทำ กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบ คือ วิธีการทำ เริ่มจากการเตรียมวัตถุดิบให้พร้อม แล้วก็เปิดเครื่องบดเครื่องแกง หลังจากนั้นก็ เอาวัตถุดิบที่ได้คลุกเคล้ากันแล้ว มาเทลงในเครื่องบด โดยเทส่วนผสมลงไปอย่างพอดีลงในเครื่องบด แล้วรอนจนบดเสร็จตั้งไว้ให้เย็นหลังจากนั้นก็ตักใส่ถุง เพื่อเตรียมส่งให้กับลูกค้า

จากการศึกษาด้านวิธีการบริหารจัดการเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร พบว่าผู้ประกอบการดูแลเอาใจใส่เมื่อใช้งานเสร็จแล้วเพื่อที่ครั้งต่อไปจะได้นำกลับมาใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้น และมีการเลือกสินค้าที่มีความเหมาะสมกับพืชผักที่เรานำมาใช้อีกด้วย เพราะฉะนั้นความสุขของคนทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจสร้างรายได้ และไม่มุ่งไปกระตุ้นค้นหา และความทะเยอทะยาน ไม่ทำความเดือดร้อนที่ตนเองปฏิบัติสามารถทำได้

จากสถานการณ์ที่ค้นพบจากกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภายในดำเนินการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน และประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาแนะนำชาวบ้าน แนะนำการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ให้แม่บ้านรวมกลุ่มกัน ให้มีรายได้เสริมหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว ได้นำอาชีพที่ตนเองถนัดนำมาต่อยอด มีผลิตภัณฑ์เครื่องแกง 2 ชนิด ได้แก่ เครื่องแกงส้ม และเครื่องแกงคั่ว เป็นสินค้า OTOP การส่งเสริมอาชีพโดยการบริหารจัดการกลุ่มแบ่งหน้าที่กัน ส่งเสริมเครื่องมือการผลิต และเครื่องจักร โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิก และสามารถที่จะพัฒนาทักษะการพึ่งตัวเอง พออยู่ พอกิน และพอใช้ โดยมีการพัฒนาทักษะผู้มีความคิดแบบเดียวกัน คืออุดมการณ์เหมือนกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สร้างความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ความเดือดร้อนของประชาชน และสร้างรายได้ ลดรายจ่ายครัวเรือน ซึ่งนำไปสู่การลงทุนทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมพัฒนาหมู่บ้าน (มาลินี รักประทุม ,จินดา สิทธิ, สัมภาษณ์เมื่อ 19 มิถุนายน 2562) กอปรด้วยจากการศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วิธีการจัดการกลุ่มอาชีพ จำนวน 5 ด้านดังต่อไปนี้ (1) ด้านวิธีการบริหารจัดการคน พบว่า การใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชุมร่วมกัน (2) ด้านวิธีการบริหารจัดการเงิน พบว่า มีการจัดบันทึกรายการจ่ายในสมุดบัญชีกลุ่มอาชีพ (3) ด้านวิธีการจัดการวัสดุุดิบ พบว่า สมาชิกมีการคำนึงถึงวัสดุุดิบที่มีอยู่ในบ้านเรือนตนเองก่อนที่จะพึ่งพิงตลาด (4) ด้านวิธีการจัดการผลผลิต พบว่า สมาชิกมีวางแผนการทำงาน และข้อตกลงภายในกลุ่มด้วยการลงประชามติตามหลักประชาธิปไตย (5) ด้านวิธีการจัดการเครื่องจักร พบว่า สมาชิกมีการบำรุงรักษาเครื่องจักรด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบด้วยเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติจริง และมีการประชุมทบทวนประเด็นปัญหา พร้อมด้วยการสืบค้นหาทางออกตามความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ได้พิจารณาแนวทางการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี ในลักษณะความเป็นอยู่เหมาะสมกับมิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือย ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีการประหยัดเก็บไว้ ตามแนวความคิดการทำบัญชีครัวเรือน และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชุมร่วมกันสมาชิกมีวางแผนการทำงาน และข้อตกลงภายในกลุ่มด้วยการลงประชามติตามหลักประชาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของเทิดชาย ช่วยบำรุง (2554) ได้กล่าวว่า ประชาชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้มีน้ำใจต่อกันเอื้อเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ ประชาชนมีความมุ่งหวัง การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาอาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่น ๆ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วยตนเองด้วยการกระตุ้นร่วมกันคิดร่วมกันทำ และมีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน และกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวทั้งนี้มีกิจกรรมหลักที่ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของกฤษฎา นาคประสิทธิ์ (2557) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมแทนอำนาจสั่งการใช้วิธีการทำงานร่วม

โดยชักชวน คนเข้าร่วมจากกลุ่มเล็ก ๆ ก่อนทำให้เกิดผลงานเห็นชัดมีตัวอย่างรูปธรรมพิสูจน์ได้ จึงเกิดการยอมรับว่าสามารถทำได้จริงจึงขยายผลไปสู่วงกว้างชักชวนสร้างแนวร่วมให้คนเข้าร่วมกระบวนการมากขึ้นเรื่อย ๆ มีหลักในการระดมความคิดร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างคิดต่างทำ แต่จะให้ร่วมคิดกันตั้ง ๆ ในที่ประชุมแนะนำแนวคิดของแต่ละคนมาปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน

การบริหารจัดการด้านความเสี่ยงภายในกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ พบว่า ภายในกลุ่มมีการจัดบันทึกรายการจ่ายในสมุดบัญชีกลุ่มอาชีพ สอดคล้องกับการการศึกษาของ สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบควบคุมทางการเงินแบบง่าย ๆ แต่เป็นระบบ และมีบัญชีวิสาหกิจที่ถูกต้อง ผลประกอบกิจการกลุ่มทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น จากระบบบัญชี ควบคุมตรวจสอบได้ง่าย สอดคล้องกับการการศึกษาของ พรทิพย์ ทวีพงษ์ (2560) ได้กล่าวว่า ปัจจัยการผลิตเป็นกิจกรรมในการประเมิน และการเลือกส่วนตลาดที่มีศักยภาพ เมื่อผู้ผลิตทราบถึงลักษณะที่ชัดเจนของตลาดเป้าหมายจะช่วยให้สามารถผลิตได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้น และทราบถึงศักยภาพของตลาด ที่ชัดเจน ซึ่งจะสามารถประเมินยอดขาย และวางแผนในระยะยาวได้ และสอดคล้องกับการการศึกษาของ สุดาวรรณ เครือพานิช (2551) ได้กล่าวว่า การบริหารการเงิน พบว่า สถานะทางการเงิน มีปริมาณเงินทุนและศักยภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับกำลังการผลิตของกลุ่ม แหล่งเงินทุนมี 2 ประเภท คือ (1) ทุนจากสมาชิก (2) เงินทุนจากการสนับสนุนหน่วยงานรัฐ การวางแผนทางการเงินใช้หลักการพยากรณ์ และการบริหารความเสี่ยงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก่อตั้งขึ้นมาด้วยการรวมตัวกันเองของสมาชิกเงินทุน และเงินทุนหมุนเวียนมาจากสมาชิกเอง เป็นต้น

จุดเปลี่ยนจากสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตาของกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชจากการรวมกลุ่ม เป็นเครือข่ายขับเคลื่อนงานในลักษณะมีวิริยะสัมโพชฌงค์ หรือ ผู้ที่มีความเพียรพยายามในการทำงานโดยนำหลัก อธิบาท 4 มาเป็นคู่มือในการทำงาน คือ 1) ฉันทะ พอใจและรักในการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพที่ทำสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ 2) วิริยะเพียรขยันทำงานด้วยความตั้งมั่น 3) จิตตะ สนใจฝึกฝนหาความรู้อยู่เสมอเมื่อมีโอกาสจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ศึกษาดูงานในสถาบันต่างๆ และ 4) วิมังสา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลพิจารณาและไตร่ตรองในข่าวสารและเปิดรับนวัตกรรมต่างๆที่เข้ามาอยู่ตลอดเวลา คุณสมบัติของผู้นำภายในกลุ่มวนเกษตรสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้อธิบายไว้ว่า “ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ที่มี ศील สมานธิ และปัญญา และมีคุณสมบัติที่ดี 7 อย่างคือ รู้หลักการ รู้จุดหมาย รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคล” จึงทำให้โครงสร้างของกลุ่มมีความเหนียวแน่นมีความเป็นกลุ่มก้อนผูกพันกันด้วยความรักความเข้าใจในปัญหาอย่างเดียวกัน และการมีจิตสำนึกร่วมกัน ภายในกลุ่มมีจุดประสงค์อย่างเดียวกันคือการหาทางออกจากปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างกฎกติการ่วมกันโดยที่กฎกติกาทุกอย่างจะต้องมาจากความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาสถานการณ์ด้านการจัดการสมชีวิตา : กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเครื่องแกงที่ควรได้รับการสนับสนุน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ

1) ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ให้มีลักษณะที่ดึงดูดผู้บริโภคสามารถนำไปใช้ประโยชน์

2) ควรเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายขึ้นแต่ยังคงรสชาติเดิม

3) ผู้ทำเครื่องแกงควรมีการได้รับการศึกษาเรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการผลิต และการเก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1) ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเครื่องแกงแก่คนในชุมชน

2) สนับสนุนให้เยาวชนรุ่นหลังสนใจในการทำเครื่องแกง

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมอาชีพการทำเครื่องแกง

2) จัดหาตลาดรองรับผลผลิตจากกลุ่มเครื่องแกง

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาเรื่องปัญหา และอุปสรรคของการจำหน่ายเครื่องแกงปักษ์ใต้ กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) การศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมผลิตภัณฑ์เครื่องแกง กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงบ้านบางเลียบบ หมู่ที่ 8 ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาล เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาอาชีววิทยาและการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). *ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

พรทิพย์ ทวีพงษ์. (2560). *การสร้างจุดขายและกลยุทธ์ทางการตลาดอาหารท้องถิ่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

พระธรรมปิฎก. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2547). *คัมภีร์ไตรปิฎก*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<http://www.84000.org/tipitaka/dic/> (เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2562)

ประเวศ วะสี. (2530). *บทบาทของผู้ประกอบอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

สมชาย สุพันธ์ุณี. (2553). *อาหารและสารอาหาร*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

บุคลากรกรม

จินดา สิทธิ. (ประธานกลุ่ม) (2562). สัมภาษณ์วัน 16 ตุลาคม 2562.

มาลิน รักประทุม. (เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ชำนาญการ). สัมภาษณ์วัน 16 ตุลาคม 2562.